

נאמר של עיר

עשרות אלפי ספרים שראו אור בעברית יוצאו

למכירה השבוע לקורא העברי. עם פתיחת „שבוע הספר העברי“

רשימת ספרים ומחברים מומלצת. לקוראי „העולם הזה“

בהוצאת שוקן. בניגוד למתרגם של וייאן, הרי שתרגומיהם של יורם ברנבוכסקי, אורי אורלב ורחל שפירא בולטים בנקיונם. שולץ, המכונה קפקא הפולני, סופר יהודי שהגיע לעיקר מצוייו בפולין שבין שתי מלחמות העולם, נחשב כיום כפולקס מודרני, ומומלץ ביותר לרכוש ספר זה.

גם הנבחר, מאת תומאס מאן, ראה אור במהדורה מחודשת ומתוקנת ברבות הוצאת ספרית פועלים, ובדומה לו, ברכת האדמה של קנטז האמסון, שראה אור בהוצאת שוקן, ובנים ואוהבים של דרייזל הוצאת לורנס, שראה אור באותה הוצאת. שאר אנדרסון מוכר לקורא הישראלי מסיפרו וינסבורג, אוהיו, שראה אור לפני שנים רבות. הוצאת כתר פירי סמה השנה את סיפרו הנהדר צחוק אפל, צחוק שאותו הכה אהרון אמיר בתרי גומו, אלא שלא הכה אותו סופית, ומומלץ לקורא הישראלי לקרוא, אחרי שנים רבות של הטעיית ציבור הקוראים, במהדורה ויבלית של החייל האמיץ שווייץ בהוצאת לדורי, זמורה ביתן מודן פירסמה תרגום מלא של שני חלקי יצירת-המופת הזאת של יורנאלב האשק, בתרגום הקפדני של רות בונדי וחיים איזק.

מאפיין נוסף של מגמת הסיפרות המתורגמת לעברית בשנה האחרונה, הן יצירות בעלות גוון מודרני מגמתי ומוגדר. בעוד שבעבר המתנין להסרסת הסרט שילכוד 22, לפני התקנת התרגום לעברית, הרי יצירתו המונומנטלית של ג'וזף הלר, הרי יצירתו החדש משנה קרה, בו הוא עושה למעמד-הבינוני האמריקאי את אשר עושה לחיל האוויר האמריקאי, ראה-אור בהוצאת זמורה ביתן מודן, בתרגום רוט של אופיריה רהט. סופרת אשר במשך שנים רבות שלוששים שנות-כתיבה לא היתה מוכרת לקהל קוראי העברית, היא דוריס לסינג, שסיפרה האשון שתורגם לעברית, מחברת הזהב, ראה-אור לפני כשנתיים בהוצאת עסעובד. באחרונה ראה אור ספר מאוחר יותר של לסינג, קיץ בסרט חשיכה, בתרגומה של רות לז'י. ספר זה, המתאר בעדנה וברגישות מדהימה תהליך הוולקנות של אשה, ראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן.

מודרניים עוד יותר הם סמיואל בקט, גבריאל גארסין מארקס, פאטריק מודיאנו ופטר הנדקא שגם ספריהם תורגמו לעברית במהלך השנה האחרונה. בהוצאת אדום, ראה-אור הסיפור מרטיה וקאמיה של סמיואל בקט. בתרגומו של מורי מלצר, הסופר גבריאל גארסיה מארקס, שסיפרו מאה שנות בדידות הפך רבי-מכר בנוסחו העברי, זכה לכך שבמהלך השנה האחרונה ראו-אור בעברית שני ספרים נוספים משלו, הראשון, כי ספריה לעם של עסעובד, תחת הכותרת סתיו של פטריארך, שבו מתאר הסופר הקולומביאני המופלא את עולמו, חייו ומותו הכפול של רודן דרום-אמריקאי בן למעלה מ-200 שנה. הספר השני של מארקס, הסיפור העצוב שלא ייאמן על ארנ' דרה התמה והסבתה האכזרית, ראה-אור בתרגומו של יואל הלוי, בהוצאת שוקן. שני רומנים של פאטריק מודיאנו, שד-רות השבעת בתרגום יחושע קנז, וכיכר אטואל, בתרגום אביבה ברק, ראו-אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד סימן קריאה. סופר נוסף בנזמננו, שזכה לכך ששני ספרים פרי-עט ירא-אור בעברית, הרי שנה, הוא הסופר האוסטרי פטר הנדקא, שספריו אומללות וזמחה פטר בתרגום אילנית המרמז, ראה-אור בהוצאת זמורה ביתן מודן, ואילו סיפרו החדש של השוער בבעיטה ה-11 בתרגומו הרהוט של גרעין טורי, ראה-אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד סימן קריאה.

עולם של משוררים חקאים. אין ספק שהי כותרת אינה מסעה, כי שירים ואימוני שירה של מנחם בן, יהיה בכוחם לאמן את עיניהם של שוחרי-השירה העברית, באיכויות מן המעולות ביותר. גם קבצי שירה כאיזמה של חיים גורי אשר ראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד, וקבצי של נתן יונתן אשר כולם ראו-אור בהוצאת ספרית פועלים, עומדים במיכונה של השירה העברית הטובה, כפי עושה זאת הקובץ באמצע העולם ובאמצע הזמנים, בו קובצו שיריו הנבחרים של אורי צבי גרינברג, ורא-אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

סיפרות מחורגמת

מפאפיני עד הנדקא

ספר זכרונותיו של האלוהים מאת ג'ובאני פאפיני ראה לראשונה אור בתרגום לעברית — בשנת תרפ"ג (1923) בהוצאת טרקלין וארשה. השבוע ראתה אור מהדורה חדשה של הספר, בתרגומו של ש. מימון, וביצירתו דברי-הקדמה מרגשים של הסופר פינחס שדה כהר צאת פרוזה. דומה שספר זכרונותיו של האלוהים מאפיין את המגמה החדשה של תרגומי הספרות לעברית בשנה-שנתיים האחרונות, מגמה של ספרים שעבר רק

זמן קצר מאז פורסמו, וכוח עמידתם בי מיבחו המון והספרות — חזק יותר. כזה הוא סיפרו של הסופר היהודי ממוצא בולי גרי אליאס קאנטי טנווריס (אוטו-דה-פה), שראה-אור בתרגומו הנקי של חיים איזק בהוצאת זמורה-ביתן-מודן. גם ה שלג היה שחור מאת ג'ורג' סימנון אשר ראה-אור בהוצאת כתר, יצא לאור בעברית כבר לפני קרוב לשלושים שנה.

סופר שספריו הינם בכתיבת חיי דוד לקורא העברי, הוא בוריס וייאן, ששניים מספריו ראו-אור השנה בהוצאת ספרית פועלים. הספרים: עוד אירק על קברינו וחדש הלבבות תורגמו בידי אבי"ל עינבר, שחש עצמו חופשי לעשות בהם כעולה על רוחו, ולאשה לילולת שלישית, הוא מדביק את הכינוי, אם הי לתלומים' (אם לשלישיה כפולה, שישה ילדים). אלא שאין בכוחו של המתורגמן הגרוע לפגום יתר-על-המידה במעלותיהם של ספרי וייאן, שראה-אור בצרפת לפני למעלה מרבע המאה, סופר נוסף, שהו בכתיבת תולדות לקורא-העברי, הוא בר"ל נו שולץ, שסיפרו חנויות הקינמון + בית מרפא בסימן שעון החול, ראה-אור

שירה עיברית

מעמיחי עד בן

המגמה המרכזית של השירה הישראית בשנות קיום המדינה, מגמה שנקבעה בנוסחי השירה של יהודה עמיחי ונתן יונתן, נתנה את אותותיה במרכזיות שבה, במהלך שנת השירה האחרונה. עמיחי פירסם את סיפרו שלושה גדולה: שאר לוח ותשובות, שראה-אור בהוצאת שוקן. בספר זה מחיש עמיחי את היותו הראש והראשון שבמשוררים הפעילים בשירה העברית כיום, כאשר חקאיו למיניהם מודגשים בשירתם במרחק רב אחריהם. שלושה גדולה: שאלות ותשובות הוא קובץ מר-גש, שבו מביא המשורר מצוקה של דור ישראלי שלם, העושה כל שביכולתו לשימר על שפיותו, ומעמדו של עמיחי בין בני-הדור הזה בולט כשירתו. נתן יונתן, לאחר שנים רבות של דממה יחסית, פירסם בשנה האחרונה קובץ תחת הכותרת צפונות מורחית בהוצאת הקיבוץ המאוחד, שהוא קובץ בו מיזג המשורר שירים בעלי כותרות פוליטיות, אשר מאז ימי השיא של השירים הפוליטיים של משוררים כאלכ"ב פנדר פון, נתן אלתרמן ולהבדיל... אורי צבי גרינברג, לא היו כדוגמתם בשירה הישראלית, למרות יומרתם של משוררי-שוליים שונים להעשות מסוה של מסרים אידיאולוגיים על חוסר כישורם השירי. צפונות מורחית של נתן יונתן, מביא מסרים פוליטיים ברורים ומוגדרים, כאשר ליצרים שירה צרופה וטהורה, שהשפיעה השפעה קטלנית על דור שלם של חקאי נתן יונתן, שניתן לקרוא את מעשי חקיי נותם בכמה משנתוני-הספרות.

הריגה שיימי, משורר ששירתו מעודנת, ועולמו טהור, נעזר בשירה כי מסע אישי של בירור וזרה את תוך מיכמניה-השפה העברית ופראות הנופים, בקובץ שיריו ארעה שראה-אור בהוצאת סימן קריאה. שימל הוא משורר יהודי בנף המשוררים היוצרים כיום, ועצם מרי דעותו לעוצמתם של המשוררים הדומים נגטיים של השירה העברית, כוז ועמיחי, הובילו אותו למצוא לעצמו דרך שירת אישית, בה מתמצה כל יכולתו, והיא מרתקת. המשוררת המנוחה תרצה אתר מביאה בקובץ שיריה עיר הירח שירה ישירה ורגישה, מלאה פגיעויות, שירה של רק משוררת שגדלה בביתו של נתן יונתן. תרצה ככוחה לחוות, עיר הירח ראה-אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד, והוא מאפיל באיכויותיו על מאתיים גברות מושועמות, שקמו בוקר אחד והחליטו שהן משוררות, ובתוקף בשורתן זו פירנסו מוילים, כתי-דפוס ומדפיסי-ספרים שאיש אינו הפך בהם.

בניגוד לדעת אלה הגוהגים לכנוי תם כפי-זמנא, הרי שירי פה-רלב ייהונתן גפן פירסמו השנה בקבצי-שירה, שבכוחם, להכות, בהתמודדות שירית חזיתית, כל משורר מדור חקאי עמיחי את זך, הראשון בין השניים, שהרלב בקובץ הנשיקה הראשונה שראה-אור כי הוצאת הקיבוץ המאוחד, וגפן, בקובץ פחות אבל כואב, אשר ראה-אור בהוצאת שוקן. משורר נוסף שפירסם קובץ, ימים מספר לפני שבוע הספר העברי, ולאחר שנים אחדות של בצורת שירית, הוא המשורר פנחס בן, אשר נודע כמחבר הוויאז' פלונטר. סיפרו החדש של בן שירים ואימוני-שירה שראה-אור בימים אלה כהר צאת פרוזה, מעיד על רגישותו השירית של המשורר בן, ועל ייחודו כמשורר בי

סיפרות עיברית

מפינחס שדה עד יותם ראובני

בניגוד לשנים קודמות, השנה היראחרונה, וחלק מקודמתה, הביאו את הספרות העברית לידי מיסוד דור חדש של סופרים, ילידי-הארץ, שהעברית היא גם שפת-אמם. ההפתעה הספרותית בה"א הידיעה ראתה-אור, שבוע קודם לשבוע הספר העברי, והכונה ליומן כתיבת חיים כמשל מאת פינחס שדה, שראה אור בהוצאת פרוזה. ספר זה מציג את הדרך הארוכה אותה עברה הסיפרות הישראלית מאז שנת 1959, השנה בה ראה

אור לראשונה החיים כמשל של שדה, ונמכר בכוחות מ-200 עותקים, ועד היום, כאשר הפך ספר זה לקלסיקה בספרות העברית לדורותיה.

מחבר אחר, אשר בולט ביצירתו המוקדמת לעומת חידלון הכתיבה בהווה הנה, הוא ס' מילנשקי (יוהר), שסיפרו החורשה נבגעה ראה-אור במהדורה מחורגמת בהוצאת הקיבוץ המאוחד. הוצאה זו פירסמה שני ספרים נוספים של סופר ארץ-ישראלי ותיק אחר, יהושע בריינשף, הראשון נובלה חדשה, תחת הכותרת אהב נפש, העוסקת בעדנה מרגשת בעולמו של איש מאה-שערים, אשר עולמו מפורץ צל בין הדת להבלי העולם הזה, נובלה שהיא מן המעולות שראה-אור בשנים היראחרונות, במקביל לפירסום זה, פירסמה הוצאת הקיבוץ המאוחד את הטרילוגיה הנהדרת של בריינשף, עיר קסומה, העיר סקת בחיי צפת.

הסופר יצחק בן-נר, פירסם השנה את סיפרו אחר-ההשם בהוצאת כתר, תוך שהוא מבסס את קוממו בצמרת הספרות הישראלית. בניגוד לסופרים ישראליים רבים, שהביקורת מתוזה עליהם שבי יחידיו רבים, מבלי שזו תצליח לשכנע את הקוראים בכוח לצאת אל חנויות הירספריים ולרכוש את מבוקריהם, הרי ספר זה של יצחק בן-נר, בדומה לקודמו שקיעה כפריה, הביא למכירה מוגברת, וכל מי שטרם רכש את ספריו של בן-נר, ומעוניין ליי לקרוא ספרות ישראלית מעולה במלוא משמעות המילה, יוכל לעשות זאת במהירות המוליים של שבוע הספר העברי.

שני סופרים צעירים המאפיינים את המגמות החדשות של הספרות הנוצרת כיום, הינם יעקוב בוצ'ץ מחבר שני חיי יעקוב שראה-אור בהוצאת ספרית פועלים, לים, שנבחר כסופר השנה בהעולם הזה, וכן יותם ראובני שאספת סיפוריו הי שנייה התפכחות ראה-אור בהוצאת חיי רוש. בעוד הראשון שבין שני המחברים הצעירים ממקד את עולמו החוויתי במצוקת הפרט, הרי שיותם ראובני ממקד את מצוקתו כמיעוט נרדף בחברה הסובבת אותו — ושניהם סופרים הראויים להיקרא.